

Indhold

Forord	4
Indledning.....	5
Forsøgsprojekter	6
1. Emne	6
2. Ansøgere	7
3. Tilskuddets størrelse	8
4. Geografisk fordeling	9
5. Fokus på enkeltprojekter	11
Informationsprojekter	16
6. Ekstraordinær fordeling	16
7. Fokus på to informationsprojekter	17
Oversigt over støttede projekter	20
8. Forsøgsprojekter fordelt efter emner	20
9. Informationsprojekter	28
Baggrund for forsøgsprojekterne.....	30
10. Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktspulje	30
11. Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktsggruppe.....	32
12. Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger	34

Forord

Der er travlhed i de danske landdistrikter. Det vidner de mange aktiviteter, som igangsættes med støtte fra landdistriktspuljen for 2004 om.

Projekterne er hver især udtryk for et stort lokalt engagement og viser, at de danske landdistrikter er i stadig udvikling. Projekterne spænder over et bredt spektrum af aktiviteter, som er udtænkt netop til det enkelte område. Det er vigtigt for den lokale udvikling at den netop vokser op nedefra – så er der også størst sikkerhed for, at udviklingen slår rødder.

Derfor er det en stor glæde at kunne yde et bidrag gennem landdistriktspuljen til de mange ildsjæle og projektmagere over hele landet, som er med til at gøre vore landdistrikter attraktive.

Lars Løkke Rasmussen

Indenrigs- og Sundhedsminister

Indledning

Landdistriktspuljen har eksisteret siden 1994 og fordeles årligt til projekter i alle landets egne. I det følgende præsenteres statistiske oversigter over de 168 forsøgsprojekter, som blev støttet af landdistriktspuljen for 2004. Her ses spredningen i projekternes indhold og udformning på et overordnet plan.

Efterfølgende præsenteres enkelte af projekterne mere indgående for at give et bedre indtryk af, hvad et forsøgsprojekt kan indebære. Herudover præsenteres nogle af de projekter, der er støttet af puljens informationsmidler. Formålet med informationsprojekterne er at bringe viden om landdistrikterne ud til en bred skare af mennesker, mens forsøgsprojekterne i højere grad er målrettet lokal udvikling. I 2004 har der været et særligt fokus på informationsprojekter, og der har været afholdt en ekstraordinær fordeling af midler til sådanne projekter. De projekter der blev støttet ved denne lejlighed er mere indgående præsenteret i en særskilt publikation. I det nærværende materiale præsenteres imidlertid nogle af de øvrige informationsprojekter, der er støttet i løbet af 2004.

Tilskuddene til forsøgsprojekterne kan være medvirkende til projekternes gennemførelse, og en af målsætningerne for puljen er at yde støtte til lokale ildsjæle og netværk. Alle de beskrevne projekter er kendetegnet af et stort kendskab til de lokale udfordringer og muligheder for landdistrikterne samt vilje til at gøre en indsats for at sikre den fortsatte udvikling af landdistrikterne som attraktive steder at bo og leve.

Projektbeskrivelserne i denne publikation kan være med til at give inspiration til nye projekter og tiltag i de danske landdistrikter, således at vi fortsat vil kunne se eksempler på den store foretagsomhed og energi, som de her beskrevne projekter vidner om.

Forsøgsprojekter

Indenrigs og Sundhedsministeriet har i 2004 tildelt 16,8 mio. kr. i tilskud til 168 forsøgsprojekter fra ministeriets landdistriktspulje.

Kapitel 1 indeholder en gennemgang af de støttede forsøgsprojekter opdelt efter emne, ansøger, tilskuddets størrelse samt den geografiske placering af støttede projekter. Sluttelig vil der være en mere indgående beskrivelse af udvalgte projekter.

1. Emne

De fleste af de støttede projekter falder inden for kategorien "kultur og fritidsaktiviteter", der både omfatter enkeltstående aktiviteter samt længerevarende projekter. I alt falder 40 pct. af tilsagnene i denne kategori, jf. figur 1.

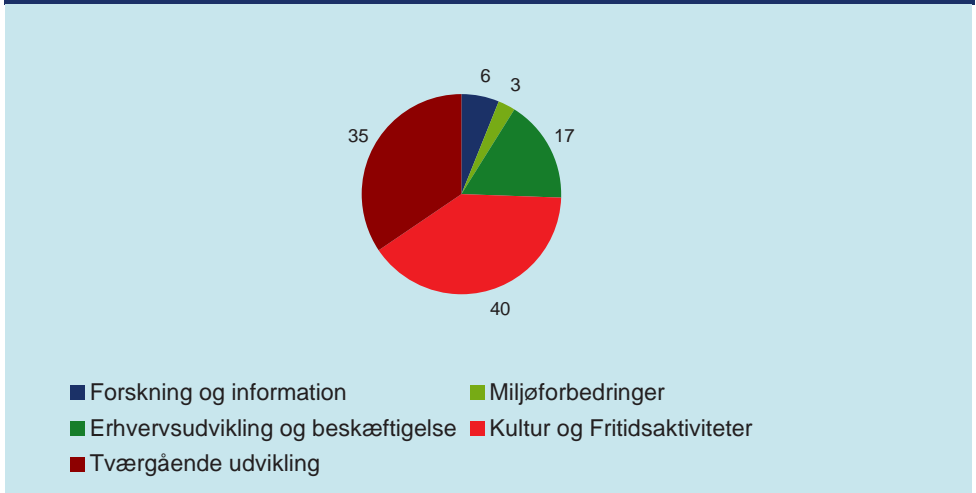
Den næststørste kategori er "tværgående udviklingsprojekter" og tegner sig for ca. 35 pct. af de tildelte tilsagn. Projekter inden for denne kategori har som oftest til formål at koordinere indsatsen for et landdistriktsområde på flere politikområder eller på tværs af kommunegrænser.

17 pct. af de støttede projekter falder indenfor kategorien "erhvervsudvikling og beskæftigelse". Disse projekter kan eksempelvis dreje sig om iværksætteri, etablering af arbejdspladser eller styrkelse af lokalt forankrede erhverv i landdistrikterne.

Den resterende del af projekterne omhandler aktiviteter målrettet "miljøforbedringer" samt "forsknings og informationsvirksomhed" i relation til landdistrikterne.

I forhold til Landdistriktspuljen 2003 er andelen af projekter under "kultur og fritidsaktiviteter" faldet med ca. 20 procentpoint, og tilsvarende er antallet af projekter under "tværgående udvikling" og "erhvervsudvikling og beskæftigelse" steget.

Figur 1: Støttede forsøgsprojekter fordelt efter emne, pct.

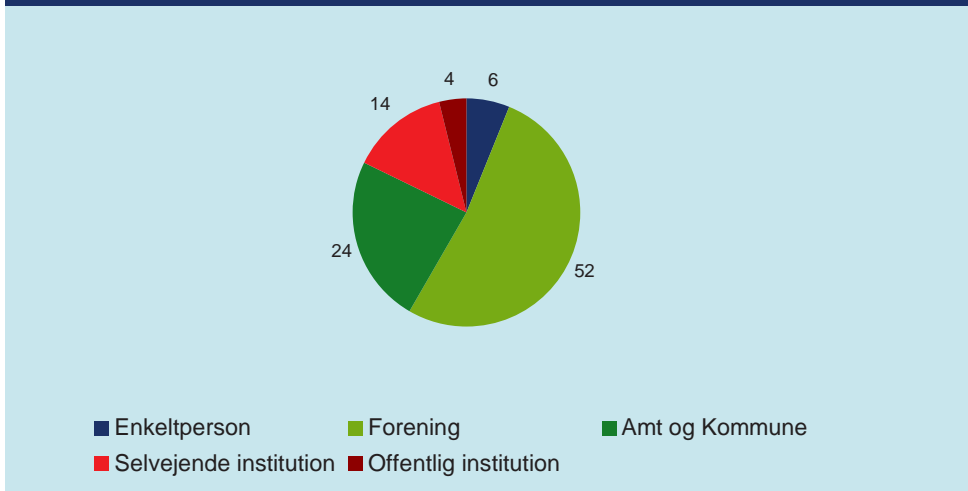
2. Ansøgere

Langt de fleste tilsagn er givet til projekter, der afvikles i foreningsregi. Det kan være borgerforeninger, idræts- eller kulturforeninger. I alt er 52 pct. af tilsagnene således givet til foreninger af forskellig karakter, jf. figur 2.

Derudover står amter og kommuner samt forskellige former for offentlige og selvejende institutioner, som eksempelvis skoler og lignende, for en del projekter.

En lille del, ca. 5 pct., af de støttede projekter er iværksat af enkeltpersoner. Den lille andel skyldes blandt andet, at enkeltpersoner ikke kan tildeles tilskud fra landdistriktspuljen til sig selv, men kun til projekter som er målrettet en bred kreds af personer.

Figur 2: Støttede forsøgsprojekter fordelt efter ansøgertype, pct.

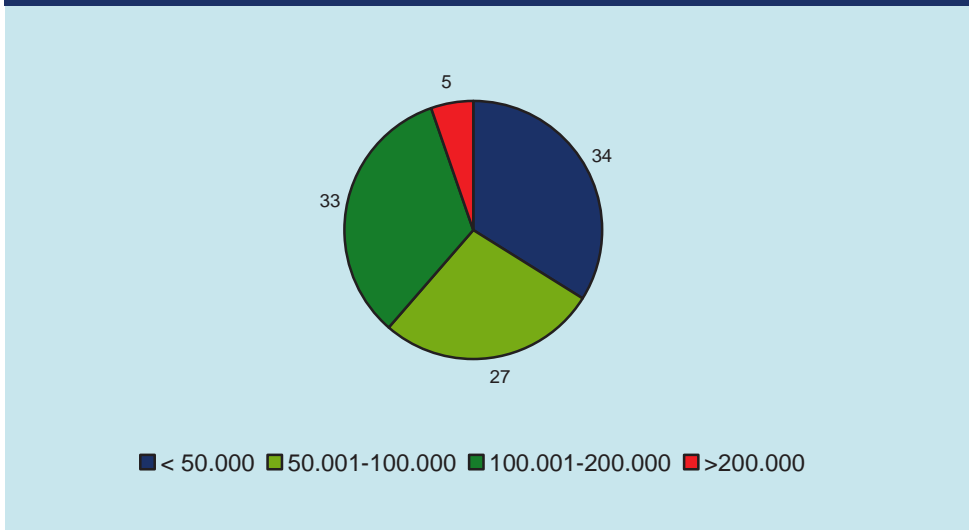

3. Tilskuddets størrelse

Der er tildelt tilskud inden for et interval mellem 4.000 kr. og 275.000 kr. En tredjedel af projekterne har modtaget tilskud på under 50.000 kr. og en anden tredjedel har modtaget tilskud, der ligger i intervallet mellem 100.000 kr. og 200.000 kr. Herudover er omkring 27 pct. af de tildelte tilskud i størrelsesordenen mellem 50.000 kr. og 100.000 kr. Kun en mindre del af de tildelte tilskud er på over 200.000 kr., jf. figur 3.

Det vil sige, at langt de fleste projekter har fået tildelt relativt små beløb, idet over halvdelen af tilskuddene ligger i intervallet mellem 4.000 kr. og 100.000 kr. Dette kan ses som udtryk for et ønske om, at så mange projekter som muligt igangsættes, også selvom de ikke alle kan støttes med det fulde ansøgte beløb. Det er desuden et ønske fra Indenrigs- og Sundhedsministeriets side, at der er en vis lokal medfinansiering af projekterne, om end dette ikke er et krav.

Figur 3: Støttede forsøgsprojekter fordelt efter tilskuddets størrelse, pct.

4. Geografisk fordeling

Ses der på den geografiske fordeling af de tildelte tilsagn fremgår det, at alle egne af landet er blevet tilgodeset ved tildelingen af midler. Nordjyllands, Viborg og Århus amt står for langt de fleste projekter, idet disse amter har modtaget støtte til flere end 20 projekter, jf. figur 4.

Projekter lokaliseret i Storstrøms, Fyn og Sønderjyllands amt har fået tildelt tilskud til mellem 10 – 20 projekter. Der er givet færre tilskud til projekter i Ringkøbing, Ribe, Vejle samt Vestsjællands og Bornholms amt, og færrest tilskud er der givet til projekter med adresse i Frederiksborg, Københavns og Roskilde amt.

Det skal bemærkes, at fordelingen af tilskud i et vist omfang afspejler hvor mange ansøgninger til puljen, der er kommet fra de enkelte amter.

Figur 4: Geografisk fordeling af støttede forsøgsprojekter

Note: København og Frederiksberg Kommune er ikke medtaget.

5. Fokus på enkeltprojekter

Nedenfor beskrives en række projekter, der omhandler netværksdannelse og borgerinddragelse. Aktiv netværksdannelse og borgerinddragelse er vigtige elementer i opfyldelsen af målet om at styrke bosætningen i landdistrikterne, at styrke integrationen af nye landdistriktborgere samt styrke de lokale kulturaktiviteter. Disse mål er nogle af landdistriktpuljens indsatsområder.

Fælles for nedenstående projekter er, at de alle handler om integration af borgere i lokalsamfundet. Netværksdannelse, arbejdsgrupper og borgermøder bidrager til fællesskabet og er samtidig udtryk for et fælles projekt om at udvikle landsbyen. Dette er positivt med henblik på bosætning og styrkelse af det lokale liv.

Projekterne beskrives med udgangspunkt i interviews med projektstillerne og tjener til at synliggøre, hvilken type af forsøgsprojekter puljen blandt andet støtter.

Landsbyudviklingssekretariat i Hovborg

Bevilget: 170.000 kr.

Projektets formål er at videreudvikle Hovborg, som et godt sted at bo og leve for både "nye" og "etablerede" danskere. Dette skal ske via et endnu stærkere netværk mellem Hovborgs mange foreninger, erhvervslivet (handel, industri og landbrug), skolen og børnehaven. Problemet er, at der ikke har været en konkret strategi eller handlingsplan for Hovborg som landsby. Endvidere har der, på trods af de mange lokale ildsjæle været et behov for en tovholder, der kan samle trådene og sikre at de mange ideer leves ud. En tovholder skal fungere som et bindeled mellem de forskellige aktører, udvikle netværk og samtidig være behjælpelig med praktisk arbejde. Derved frigives der nogle ressourcer hos de frivillige ildsjæle og foreningsleder, således at de får mere tid til at videreudvikle visioner og ideer.

I april 2004 blev der ansat en deltids medarbejder, og der blev etableret et Landsbyudviklingssekretariat. Dette resulterede i en del konkrete aktiviteter, eksempelvis idræt for ældre og IT-undervisning for både ældre og unge. Endvidere spillede Landsbyudviklingssekretariatet en afgørende rolle i forbindelse med Landsbyernes uge, hvor fokus var på en markedsføring af landsbyen samt en fremvisning af diverse projekter. Landsbyudviklingssekretariatet har haft en medvirkende hånd i projekt "Spor i landsskabet", som er et frivilligt samarbejde mellem lodsejere og friluftsmennesker om etablering af oplevelsesrige stier og ruter i det åbne land. I

denne proces har det især været gavnligt, at Landsbyudviklingssekretariatet har haft et veludviklet netværk. Endvidere arbejdes der på en hjemmeside og en videoreudvikling af sognebladet med det formål at markedsføre de forskellige foreningers aktiviteter.

Landsbyudviklingssekretariatet har medført, at det i højere grad en tidligere har været muligt at gennemføre de projekter og aktiviteter, som man har gået og tumlet med. Det er netop Landsbyudviklingssekretariatets funktion som netværkstovholder og bindeled, der har været afgørende for gennemførelsen af initiativerne og deres succes. De kræfter, der er sat i gang i forbindelse med Landsbyudviklingssekretariatet, er tænkt som et afsæt for videreførelse af projekterne.

Erfaringen fra Hovborg er, at det er vigtigt, at de forskellige foreninger og institutioner sætter sig sammen og skaber en fælles forståelse for landsbyen. Samarbejde og forståelse har endvidere medført den sidegevinst, at landsbyen er blevet bundet mere sammen, hvilket i sig selv har givet et løft til byen. Endvidere understreges vigtigheden af, at inddrage kommunen og gøre dem til en vigtig medspiller, frem for modspiller. Hovborg har oplevet en stor opbakning fra kommunen, og det har været gavnligt for projektet.

I øjeblikket arbejdes der videre med en landsbypolitik og med den i hånden ønsker Hovborg at sætte fokus på landsbyerne, således at de ikke bliver "glemt" i den kommende kommunesammenlægning. Ideen er at formulere en samlet landsbypolitik, som skal fremlægges for de nuværende 4 kommunalbestyrelser.

Borgerstyret landsbyudvikling i Fjellerad

Bevilget: 40.000 kr.

Projektet udspringer af et ønske om at integrere de nye borgere i byen. I løbet af de sidste par år har befolkningsgrundlaget i Fjellerad ændret sig, og der er især sket en tilflytning af unge børnefamilier til landsbyen. I forlængelse af dette blev Fjellerad Samråd inspireret til at etablere et udviklingsværksted. Formålet med udviklingsværkstedet var at engagere alle byens borgere og foreninger i et forsøg på at skabe fornyet inspiration, engagement og sammenhold. I den forbindelse kontaktede man Rørbæk Center for Social og Kulturel udvikling, som har stor erfaring med udviklingsprojekter i landdistrikter og landsbyer.

Projekt "udviklingsværksted" blev indledt med en inspirationsaften og en foredragsholder, der havde god erfaring fra et tilsvarende projekt. Alle byens borgere var inviteret til kaffe, kage og et interessant oplæg. Denne inspirationsaften betragtes som et godt udgangspunkt for udviklingsværkstedet, idet alle borgere fik en idé om samt inspiration til hvad et udviklingsværksted kan være, og hvad det kan føre til.

Udviklingsværkstedet havde deltagelse af små 100 borgere og blev styret af en proceskonsulent, der førte byens borgere på vej mod nye udviklingstiltag, prioritering af idéforslag og opstilling af konkrete handlingsplaner for Fjellerad. Udover gruppearbejde, hvor det blev diskuteret "Hvorfor er det godt at bo i Fjellerad" og "Hvad mangler Fjellerad", bød dagen også på morgenkaffe, frokost, eftermiddagskaffe og aftensmad, og der var således også mulighed for hyggeligt og socialt samvær. Udviklingsværkstedet resulterede i nogle konkrete arbejdsgrupper med emner som: forskønnelse af grønne områder, aktiviteter for børn og unge, stisytem i grønne områder, bosætning, byens liv samt fælles aktiviteter og markedsføring. Det var en vigtig forudsætning for udviklingsværkstedet, at der var aktiviteter for alle aldre, især af hensyn til de nye børnefamilier. For de mindste børn var der arrangeret en gøgler, som sammen med børnene forberedte et "show", som blev vist for forældre og voksne i eftermiddagspausen. For de lidt ældre børn havde man allieret sig med en filmmand og opgaven for de unge var, at producere en film om Fjellerad, som blev vist efter aftensmaden. Filmen omhandlede spørgsmål om "Hvorfor er det vigtigt med en dagligvarebutik?" og "Hvad kan man bruge skolen til, hvis den blev lukket?" Udviklingsværkstedet mandede ud i et idé-katalog indeholdende alle ideer fra udviklingsværkstedet, og dette fungerer som et udgangspunkt for fremtidige projekter.

Vurderingen er, at projektet forløb bedre end forventet og udviklingsværkstedet betragtes som en succesfuld dag, som var præget af en god stemning og et godt fællesskab. De fleste af arbejdsgrupperne kører videre den dag i dag, og oplevelsen er, at de unge børnefamilier har mod og energi til at engagere sig i disse emnegrupper. Børnefamilierne har svært ved at engagere sig i bestyrelser ol. med faste mødeaftner, men vil gerne deltage i disse projekter.

Efterfølgende er der fulgt op på projektet ved at arrangere opfølgingsmøder. Opfølgingsmøderne er en god måde at få ny inspiration, hvis en enkel gruppe står i stampe og har svært ved at komme videre. Udover gennemførelsen af aktiviteter er oplevelsen den, at det sociale samvær og fællesskab i arbejdsgrupperne er en ge-

vinst i sig selv. En anden gevinst ved udviklingsværkstedet er, at det er blevet lettere at komme i kontakt med kommunen. Landsbyen har selv taget ansvar for udviklingen, og derfor er der blevet lyttet til dem.

Yderligere oplysning om Fjellerad kan findes på følgende hjemmeside:
<http://www.fjellerad.nordjyskeklubber.dk/>

Oprettelse af landsbykontor til varetagelse af udviklings og koordinationsopgaver i Bøvling Sogn II (2. fase)

Bevilget: 150.000 kr.

I Bøvling har en aktivitetsgruppe skabt Projekt Bøvling 2010, som arbejder for at få flere tilflyttere til sognet samt at tiltrække flere yngre indbyggere. Projekt Bøvling 2010 hører ind under Bøvling Borgerforeningen, som bygger på et demokratisk mandat, og borgerforeningen har vetoret i forhold til Projekt Bøvling 2010.

Under Projekt Bøvling 2010 har man nedsat 8 arbejdsgrupper, der arbejder med emner inden for bl.a. uddannelse, erhverv, sociale aktiviteter, markedsføring og turisme, kultur, natur, ungdom samt by og bolig. Inden for uddannelsesgruppen arbejdes der bl.a. med etablering af samarbejde mellem alle institutioner i Bøvling. Dette sker gennem årlige møder mellem børnehave, legestue og de to fritidsordninger. Inden for kultur arbejdes der med musikcafé og sangaftner samt diverse ekskursioner. Inden for natur er der etableret sti gennem projekt "Spør i landskabet".

I forbindelse med Projekt Bøvling 2010 har man søgt penge til oprettelse af et landsbykontor og dermed ansættelse af en projektmedarbejder. Formålet med landsbykontoret er, at dette skal støtte udviklings-, projekterings-, og finansieringsopgaver i et samarbejde med de ovennævnte arbejdsgrupper. Endvidere er det landsbykontorets opgave at forestå samarbejdet med de offentlige myndigheder af såvel politisk som administrativ karakter. Det er ikke tanken med landsbykontoret, at det skal være et sted, hvor personer kan komme ind fra gaden og bede om hjælp. Tanken er, at landsbykontorets skal være arbejdsgruppernes forlængede arm. Ideen er, at arbejdsgrupperne skal uddelegere opgaver til landsbykontoret, således at dette kan aflaste arbejdsgrupperne.

I første fase var projektmedarbejderen fastansat og havde mulighed for at deltage i samtlige møder i arbejdsgrupperne og havde følgende ansvaret for udarbejdelse af

referat ol. I den forbindelse blev det meldt meget positivt tilbage fra arbejdsgrupperne. I anden fase var det kun muligt at have projektmedarbejderen ansat en dag om ugen, hvilket naturligt begrænsede dennes indsats. Ideen er, at arbejdsgrupperne på et tidspunkt skal være selvkørende uden hjælp fra landsbykontoret.

Landsbykontoret har derudover været aktiv i forbindelse med etablering af Bøvling Lokalråd, som fungerer som et fælles råd for arbejdsgrupperne. Der afholdes møder to gange årligt, hvor man søger at koordinere arbejdsgruppernes indsats. Generelt kan man sige, at Landsbykontorets overordnede opgave har været at skabe nogle institutionelle og organisatoriske rammer for disse arbejdsgrupper, således at de med tiden kan blive selvkørende.

Landsbykontoret arbejder endvidere med en Temadag til CFUL (Center For Udvikling i Landdistrikter). Formålet er at udarbejde kompetenceplaner for arbejdsgrupperne. Manglende kompetencer i forbindelse med eksempelvis udarbejdelse af ansøgninger og planlægning af et projekt er til tider en forhindring for arbejdsgrupperne.

Der er ikke planer om nogen nye projekter. Ideen og ønsket er, at de allerede etableret arbejdsgrupper arbejder videre, og i fremtiden er det ikke utænkeligt, at disse arbejdsgrupper kan munde ud i nye projekter.

Erfaringen fra Bøvling er, at det er utroligt vigtigt, at der tiltrækkes så mange mennesker som muligt, således at projektet bliver fælleseje. I Bøvling er der omkring 40 personer, der er engageret i arbejdsgrupperne. Det er vigtigt at få etableret organisatoriske rammer samt få beskrevet klart på skrift, hvordan organisationen er bygget op, og hvordan denne er struktureret. Endvidere er det vigtigt med kompetenceudvikling, således at arbejdsgrupperne – de frivillige ildsjæle – bliver klædt ordentlig på til at løse de pågældende opgaver.

Yderligere oplysning om Bøvling kan findes på følgende hjemmeside:
<http://www.bovling.dk>

Informationsprojekter

En del af Landdistriktpuljens midler anvendes til at støtte informationsprojekter. Formålet hermed er at støtte projekter, der bidrager med bredt målrettet information om landdistrikternes udviklingsmuligheder og udfordringer.

I 2004 har der været et særligt fokus på informationsprojekter, og dette er bl.a. kommet til udtryk ved en ekstraordinær fordeling af midler til informationsprojekter. Denne særfordeling beskrives yderligere nedenfor og endvidere gøres der mere uddybende rede for to informationsprojekter, som er støttet i den ordinære anvendelse af informationsmidler i løbet af 2004.

6. Ekstraordinær fordeling

I maj 2004 indkaldte ministeriet ansøgninger til en ekstraordinær fordeling af informationsmidlerne. Ved den lejlighed modtog ministeriet et stort antal ansøgninger, som vidnede om en stor aktivitet både i og udenfor landdistrikterne. Ved den ekstraordinære fordeling blev i alt 15 projekter støttet.

De støttede projekter spænder vidt og er udtryk for forskellige tilgange til det fælles mål om at sprede viden om forholdene i landdistrikterne. Der er bl.a. et bogprojekt, som samler ti forskellige portrætter af iværksættere i yderkanten af Danmark. De medvirkende fortæller deres egen historie og fortæller hver især om fordele og ulemper ved at starte egen virksomhed i et udkantsområde. Et andet projekt omhandler udvikling af samarbejde mellem interessenter i landdistrikterne. Dette projekt har til formål at udvikle metoder til, at forskellige interesser kan samarbejde omkring udvikling i landdistrikterne og at informere om de muligheder, som landdistrikterne byder på, uanset om man har erhverv, kultur eller naturbeskyttelse som udgangspunkt. Et projekt har til formål at udvikle interaktivt og nyskabende undervisningsmateriale om, hvad det vil sige at være ung i landdistrikterne, og hvilke muligheder og potentialer livet i landdistrikterne har. Endvidere er der informationsprojekter, der gennem radio- og tv-programmer søger at sætte fokus på landdistrikternes udviklingsvilkår og udviklingsmuligheder.

Alle støttede projekter under denne sætfordeling er beskrevet mere indgående i en særlig publikation om informationsprojekter: "Informationsprojekter om udfordringer og muligheder i landdistrikter: Introduktion til projekter støttet af Landdistriktspuljens informationsmidler ved en ekstraordinær fordeling i maj 2004." Publikationen er tilgængelig på Internettet på <http://www.im.dk>.

7. Fokus på to informationsprojekter

Nedenstående projekter har modtaget støtte inden for den ordinære pulje. Beskrivelsen af disse projekter er baseret på de enkelte projektstilleres egne beskrivelser af projekterne. Projekterne er netop igangsat, hvorfor beskrivelserne ikke er udtryk for en afrapportering af allerede afviklede projekter.

Borgerforeningernes rolle efter kommunesammenlægningen på Bornholm Bevilget: 232.000 kr.

I forbindelse med kommunesammenlægningen på Bornholm og dannelsen af Bornholms Regionskommune vedtog de bornholmske borgerforeninger at danne netværket "Bornholmske Borgerforeningers Samvirke – BBS". Formålet med dette netværk er at sikre en god dialog med den nye kommunes politikere og sikre lokal-samfundenes interesser under de nye vilkår.

BBS søger at medvirke til, at såvel bysamfund som landdistrikter på Bornholm forbliver et godt sted at arbejde, bo og leve i samt sikre at aktuelle initiativer bliver gennemført i en dialog med Regionskommunen. Derfor søger BBS at være repræsenteret i relevante organer, hvor det med fordel kan repræsentere de bornholmske borgere, sogne, by og lokalforeninger. Endvidere fokuseres der bl.a. på landdistrikternes forhold generelt, således at udviklingen ikke præges af centralisering på bekostning af de mindre bysamfund og landdistrikter.

Det aktuelle informationsprojekt tager udgangspunkt i BSS's virke og søger at belyse de erfaringer, der er gjort på Bornholm omkring borgerinddragelse og kommunesammenlægning. BBS har deltaget i årlige møder med relevante politiske udvalg og har taget initiativ til sikring af borgerforeninger/byråd i byer, der ikke hidtil har haft sådanne. Endvidere har borgerforeningerne overtaget konkrete opgaver – samt tilførsel af midler – fra Regionskommunen.

Netværket BBS er udtryk for en ny måde at inddrage borgerne på i en ny "storkommune", hvor der er blevet længere til politikerne. I den forbindelse rejses der spørgsmål om, hvordan man sikrer at borgerforeninger kan fungere som bindeled mellem et lokalsamfund og kommunen, hvorvidt borgerforeningen har en særlig rolle i landdistrikterne og hvilke opgaver, det kan være aktuelt at overdrage til borgerforeningerne? Projektets formål er netop at informere om borgerforeningernes ændrede rolle efter kommunesammenlægningen, og resultaterne vil kunne tjene som erfaringsgrundlag for nye kommuner.

Kickstart Vestjylland

Bevilget: 250.000 kr.

En initiativgruppe med medlemmer fra Ringkøbing Amt, Etnisk konsulenttjeneste i Viborg amt og CVUVITA, Holstebro m.fl. har gennem kontakt til en række fremtrædende virksomhedsledere, embedsmænd, kulturpersonligheder og politikere etableret en arbejdsgruppe, som vil sætte mere fokus på et bæredygtigt Vestjylland. Arbejdsgruppen har i den forbindelse iværksat initiativet: Kickstart Vestjylland.

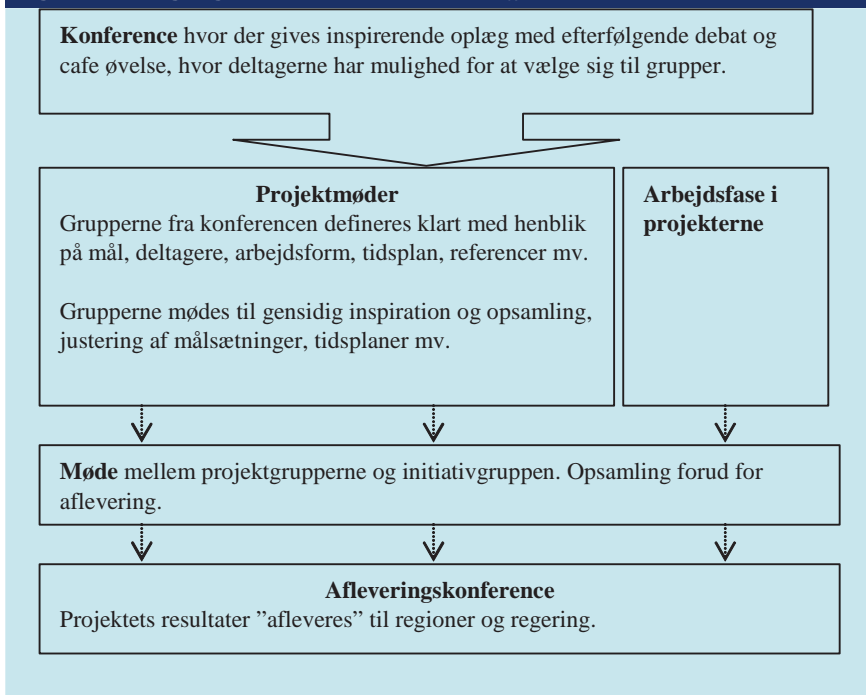
Med Kickstart Vestjylland ønsker gruppen at gå forrest i debatten om kommunalreformen og dermed se visionært på fremtiden for et mere samlet og progressivt Vestjylland. KickStart Vestjylland skal samle og videreformidle viden og erfaringer, som kan understøtte Strukturkommissionens arbejde i et Midt- og Vestjydsk perspektiv.

Planen er at der i foråret 2005 afholdes en opstarts konference, og herefter skal der iværksættes en række aktiviteter, som skal opsamles og videregives til de folkevalgte. I den forbindelse nedsættes en række arbejdsgrupper på tværs af Midt- og Vestjylland omhandlende kultur, virksomheder, græsrodder og politik. Hele processen for Kickstart Vestjylland skal munde ud i gode og veldefinerede projekter, som man i regionen kan arbejde videre med, med fokus på et bæredygtigt Vestjylland.

Fremgangsmåden for Kickstart Vestjylland er illustreret i figur 5.

Figur 5: Fremgangsmåde for Kickstart Vestjylland

Baggrund for forsøgsprojekterne

Dette hovedafsnit beskriver Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktspulje, Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktsgruppe samt Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger, der er repræsenteret i ministeriets Landdistriktsgruppe.

10. Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktspulje

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktspulje har i perioden 1994-2004 givet tilskud til en række forsøgs, forsknings og informationsprojekter i landdistrikterne.

Projekterne omfatter bl.a. kultur og fritidsaktiviteter, erhvervsudvikling og beskæftigelsesfremme, miljøforbedringer samt information.

Landdistriktspuljen yder primært tilskud til forsøgsprojekter, der kan medvirke til at forbedre landdistrikternes udviklingsmuligheder.

Herudover yder puljen tilskud til forsknings og informationsprojekter, der belyser landdistrikternes udviklingsvilkår og informerer om udviklingsmulighederne i landdistrikterne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktsgruppe har i 2004 øremærket en del af Landdistriktspuljen til forsøgsprojekter inden for følgende indsatsområder:

- At styrke integrationen af nye landdistriktsborgere, såvel danskere som nydanskere
- Udvikling af nye erhverv og nicheproduktion i landdistrikterne

- Styrkelse af sociale, kulturelle og uddannelsesmæssige initiativer rettet mod børn og unge i landdistrikterne – herunder aktiviteter for socialt svagt stillede børn
- At styrke de lokale kulturaktiviteter
- Styrke initiativer, som fremmer bosætning i landdistrikterne
- At fastholde og udvikle den offentlige og private service i landdistrikterne, herunder styrke initiativer til opretholdelse af basale servicefaciliteter
- At belyse landdistrikternes udviklingsvilkår, herunder erhvervsvilkårene og befolkningens levevilkår

Ved tildeling af tilskud bliver der i øvrigt været lagt vægt på:

- At projektet er udviklingspræget og bidrager til at forbedre lokalområdets udviklingsmuligheder.
- At projektet har længerevarende perspektiver, således at igangsatte aktiviteter fortsætter efter bevillingsperioden.
- At projektet bygger på et folkeligt engagement og har en lokal forankring, dvs. gennemføres af lokale grupper.
- At projektet bidrager til udvikling af samarbejder primært mellem foreninger og lokalsamfund og sekundært mellem myndigheder, institutioner (for eksempel børneinstitutioner og skoler) og virksomheder.
- At erfaringerne fra projektet formidles til en bred kreds af interesserede.

Hvis ansøger er en kommune eller amtskommune, vil der blive lagt vægt på, om denne har formuleret en landdistriktspolitik.

Herudover skal projektet kunne gennemføres inden for rammerne af gældende lovgivning. Det er desuden en fordel, at der til projektet er søgt/opnået støtte andre steder, herunder hos andre ministerier.

Der gives ikke tilskud til egentlig erhvervsaktivitet, som vil kunne indebære konkurrenceforvridning.

Desuden gives der normalt ikke tilskud til:

- Enkeltstående anlægsaktiviteter eller almindelige vedligeholdelsesopgaver, herunder til halbyggeri, ombygning/istandsættelse af forsamlingshus, trafiksanering eller stianlæg

- Turistanlæg og faciliteter, herunder til oprettelse af museer, besøgsmaal, informationstavler eller turistbrochurer
- Erhvervelse af fast ejendom

Der kan dog gives tilskud til enkeltstående anlægsaktiviteter, almindelige vedligeholdelsesopgaver, turistanlæg og faciliteter samt erhvervelse af fast ejendom, såfremt disse aktiviteter udgør en begrænset del af et bredere projekt.

Landdistriktpuljen kan yde tilskud til foreninger, enkeltpersoner, selvejende institutioner eller lignende, amtskommuner, kommuner og offentlige institutioner. Enkeltpersoner kan dog kun opnå tilskud til almennyttige projekter, det vil sige projekter, der retter sig mod en bred kreds af personer.

Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
 Økonomisk Afdeling
 Slotsholmsgade 10-12
 1216 København K
 Tlf.: 72 26 96 33
 Email: im@im.dk

Publikationen er også tilgængelig på Internettet på:
<http://www.im.dk>

Endvidere kan man via ministeriets hjemmeside få information om alle projekter, som er bevilliget støtte i perioden 1997-2004. Dette findes på
<http://im.dk/forsoegsprojekter>

11. Indenrigs- og Sundhedsministeriets landdistriktsgruppe

Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktsgruppe bestod i 2004 af:

- Indenrigs- og Sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen.
- Aage Thomsen, landmand ved Sdr. Omme med svineproduktion. Driver jorden i samarbejde med 2 naboer. Aage Thomsen var indtil februar 2000 næstformand i Dansk Familielandbrug. Han er tidligere formand for Ribe

Amts Familielandbrug. Endelig er Aage Thomsen vurderingsinspektør for Dansk Landbrugs Realkreditfond.

- Annelise Molin, udvalgsformand i Bornholms Regionskommune, tidligere borgmester i Nexø kommune (1994-2003). Uddannet lærer og cand.pæd.psyk. Annelise Molin har en række tillidsposter i en række udvalg og bestyrelser på Bornholm. Endvidere er Annelise Molin aktiv oplægsholder og artikelskriver vedrørende både regionale og landdistriktsforhold.
- Carsten Abild, medinitiativtager til dannelsen af foreningen "Landsforeningen af Landsbysamfund". Carsten Abild er i dag formand for Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark". I 1979 blev han medlem af Otterups kommunalbestyrelse og er i dag viceborgmester. Endvidere blev han medlem af Fyns Amtsråd i 1986 og er formand for amtets Undervisnings- og Kulturudvalg. Carsten Abild er også initiativtager og oldermænd i Otterup kartoffellaug og hermed medlem af Danmarks Kartoffel Råd.
- Flemming Eskildsen, uddannet lærer, tidl. skoleinspektør på Fur skole, Borgmester i Sundsøre Kommune, Formand for kommunesammenslutningen, Det skæve Danmark, Næstformand i bestyrelsen for Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikter i Esbjerg. Formand for: Landsbyudvalget i Sundsøre Kommune, Jenle (Jeppe Aakjærs digtergård) og Østergaardfonden (Middelalderborg). Desuden bestyrelsesmedlem i: Destination Skiveegnen, Lokalnævnet, Beredskabskommissionen, Program-Datateket i Viborg Amt, Resenlundfonden, Skive Sygehus' Støtteforening, Fur Museum, Salling Udviklingsråd og SkiveSalling Vækstråd.
- Jane Kruse, bor i Sdr. Ydby i Thy. Er andelsmedlem af en økologisk drevet gård med 10 ha. jord. Jane Kruse arbejder med kursus og information om vedvarende energi løsninger og økologi. Jane Kruse er formand for Hornstrup Mark Vindmøllelaug med 48 interessenter og formand for EU-ROSOLAR, Danmark, den europæiske Vedvarende Energiforening. Hun er medlem af Agenda 21 lokalgruppen i Sydthy kommune og i bestyrelsen for Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne valgt af Landdistriktsgruppen.

- Jytte Aa. Møller – (Jette Hansen) – formand for Landsforeningen af Landsbysamfund. Er cand.mag i historie og kommunikation og har bl.a. arbejdet som ledende jordemoder i Storstrøms Amt. Jytte Aa. Møller er på efterløn og beskæftiger sig til daglig med nordisk foreningspraksis og med kvinde/mand/børn problematik i relation til sundhedsfremme, kunst, hverdagskultur og samfund. Hun bor i landsbyen Næsby ved Susåen. Hun er næstformand i Landdistrikternes Fællesråd og er samtidig den ene af Fællesrådets repræsentanter i bestyrelsen for Center for Forskning og Udvikling i Landdistrikterne.
- Paul Erik Sonne, Skole og ungdomskonsulent. Paul Erik Sonne bor i landsbyen Kollemorten i Give kommune. Han har været initiativtager til oprettelsen af den beboerejede Kollemorten Købmandsgård, Kollemorten Vindmøllelaug I/S og Hærvejscenter Kollemorten. Paul Erik Sonne er direktør for centeret. I de seneste 510 år har Paul Erik Sonne især arbejdet med muligheder, uddannelse og rummelighed for unge i såvel by som landdistrikter, der fejlagtigt går under fællesbetegnelsen ”de utilpassede unge”.
- Thorkild Ljørring Pedersen, økologisk landmand, bor i Give Kommune. Thorkild Ljørring Pedersen er uddannet landmand og agronom. Formand for Landdistrikternes Fællesråd og udpeget til Indenrigsministeriets Landdistriktsgruppe herfra. Desuden er han formand for Center for forskning og udvikling i landdistrikter i Esbjerg. Endvidere er Thorkild Ljørring Pedersen formand for repræsentantskabet ved den Kongelige Veterinær og Landbohøjskole i København. Deltager i foredrag og seminarer m.v. om udvikling i landdistrikterne.
- Tonni Bjerrum, gårdejer. Bor i landsbyen Vind i Trehøje Kommune ved Holstebro. Tidligere byrådsmedlem. Interesseområder: lokal planlægning, miljøområder og energiforsyning. Aktiv i lokalsamfundet og har været med i mange tiltag for at styrke og bevare et lille lokalsamfund.

12. Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger

Landdistrikternes generelle interesser varetages af Landdistrikternes Fællesråd og de to landsbyforeninger "Landsforeningen af Landsbysamfund" og "Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Landdistrikternes Fællesråd

Fællesrådet blev stiftet den 27. februar 1997 af de tre landsdækkende landsbyforeninger Komité for Landsbyer og Landdistrikter, Landsforeningen af Landsbysamfund og Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Det er en partipolitisk uafhængig paraplyorganisation, der som medlemmer har landsdækkende organisationer, foreninger og institutioner. Det er organisationens formål at forbedre vilkårene for borgere, erhvervslivet og den offentlige sektor og dermed styrke grundlaget for en varig beskæftigelse og bosættelse i landdistrikterne og landsbyerne. Det skal ske gennem en positiv og selv bærende udvikling i tæt samarbejde med medlemmerne og med respekt for det lokale arbejde.

Landdistrikternes Fællesråd vil hjælpe og inspirere, samle og bidrage til at virkeliggøre idéer samt formidle samarbejde inden for medlemskredsen. Medlemmernes identitet skal bevares, og det arbejde, som sættes i gang i regi af Landdistrikternes Fællesråd, har en overordnet karakter, der går på tværs af faglige og sociale skel og ikke plejer særinteresser.

Landdistrikternes Fællesråd vil virke som fællesrepræsentant og formidler af fælles holdninger og synspunkter for medlemmerne. Målet er at opnå størst mulig indflydelse på centrale og lokale beslutninger, der vedrører udviklingen i landdistrikterne og landsbyerne. Formand er Thorkild Ljørring Pedersen.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Landdistrikternes Fællesråds sekretariat
Gormsgade 29, 1. sal
7300 Jelling

Landsforeningen af Landsbysamfund (LAL)

Foreningen blev stiftet den 27. december 1976. Bestyrelsen arbejder landsdækkende, folkeoplysende og landdistriktpolitisk på basis af frivilligt arbejde og medlemmernes indsats. Landsforeningens formål er "folkeoplysning til gavn for lokalsamfundene, landsbyerne og landdistrikterne og således varetagelse af deres interesser for at bevare og videreudvikle det miljø og den kultur de repræsenterer". Endvidere er det en del af Landsforeningens mål at støtte andre, der arbejder med samme sigte.

Landsforeningen af Landsbysamfund repræsenterer ca. 650 medlemsforeninger og enkeltpersoner og fungerer partipolitisk neutralt. Landsforeningen er medstifter af det nordiske samarbejde "Hele Norden skal leve" (HNSL fra 1994), hvor der udveksles erfaringer om nærdemokrati og udvikling i nordiske lokalsamfund.

Foreningen har siden 1991 udgivet tidsskriftet Landsbynyt, der udkommer 78 gange årligt. Foreningen har en e-mail tjeneste, som enhver kan tilmelde sig på barbar@lal.dk. Endvidere kan der søges oplysninger på hjemmesiderne: www.lal.dk og www.landsbynett.dk

Landsforeningen af Landsbysamfund tog i 1999 initiativ til at afholde det landsdækkende arrangement "Landdistrikternes Uge" i efterårsferien og har siden været samlingspunkt og koordinator for, at der i denne uge er "åbne landsbyer" og på det seneste også "åbne kommuner". Foreningen har i 2002 gennemført undersøgelsen "Lokalråd/Landsbyråd – Fælles forarbejde sparer bøvl bagefter". Årsmøde og generalforsamling finder sted inden for de første 14 dage i november.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til

Landsforeningen af Landsbysamfund

Jette Hansen

Næsbyvej 47

Næsby

4171 Glumsø

Tlf.: 57 64 62 11 / 40104182

Email: jaamvind@ringsted.mail.telia.com

Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Landsforeningen er en folkelig forening, som støtter det arbejde, der gennem samarbejde mellem landsbysamfundenes beboere, politikere og myndigheder gøres for at bevare og videreudvikle landsbysamfundene og deres fysiske, kulturelle og demokratiske muligheder og værdier.

Landsforeningen arbejder bl.a. på at styrke indsatsen omkring: Etablering af lokalråd, bevarelse af dagligvarebutikker i landsbyerne, bevarelsen/udnyttelsen af tomme landbrugsbygninger, by- og landzonelovgivningen og "landsbyfornyelse". Formand er Carsten Abild.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til:

Landsforeningen "Landsbyerne i Danmark"

Carsten Abild

Strandvejen 50

5450 Otterup

Tlf.: 64 82 32 06/40 18 32 02

Email: abild@fynsamt.dk